

Uchwała Nr IX/88/11
Rady Miejskiej w Rymanowie
z dnia 20 maja 2011 roku

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rymanów na lata 2011 - 2015**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 18 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.),

R a d a M i e j s k a w Rymanowie
uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rymanów na lata 2011 – 2015 w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Rymanów.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Rymanowie
Henryk Smolik

RADA MIEJSKA
38-480 RYMANÓW
woj. podkarpackie
tel. (0-13) 43-55-147

Załącznik do Uchwały Nr IX/88/11
Rady Miejskiej w Rymanowie
z dnia 20 maja 2011 roku

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rymanów
na lata 2011 - 2015**

Rymanów 2011

I WSTĘP

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. Zgodnie z art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), przemoc to:

„ Jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny- osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 06.06.1997r. – Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. Jest intencjonalna - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. Siły są nierównomierne - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza.
3. Narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku).
4. Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna - przybiera niezliczoną ilość form: od dawania klapsów, potrząsania, ciągnięcia za włosy, aż po przypalanie, duszenie itp. Jej celem jest wymuszenie na ofierze takiego zachowania, jakiego życzy sobie sprawca. Ma wywołać lęk lub stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez sprawcę.
2. Przemoc psychiczna - to umniejszanie wartości i działań, myśli czy zdolności, a także powtarzające się nękanie lub śledzenie. Ma to na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia. Sprawca dąży do tego, by ofiara była samotna i zależna od niego. Nie chce, by podjęła pracę, kontynuowała naukę czy też utrzymywała kontakty z rodziną albo ze znajomymi.
3. Przemoc seksualna - obejmuje całe spektrum zachowań; począwszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego, aż do

fizycznego uszkodzenia ciała. Przemoc seksualna najczęściej występuje razem z przemocą fizyczną i psychiczną, choć wszystkie te formy nie muszą występować jednocześnie.

4. Przemoc finansowa (ekonomiczna) - sprawia, że ofiara staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy obejmują ograniczenie dostępu do pieniędzy, czy do informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o najmniejsze choćby środki, kłamanie na temat zasobów rodziny, wykradanie pieniędzy, niedopuszczenie do pracy zarobkowej.

Skutki przemocy:

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami przemocy, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, najczęściej są to dzieci. Tego typu doświadczenia uczą agresywnego stylu zachowania, zwiększają pobudzenie w sytuacjach z elementami agresji, zmniejszają opór przed agresywnym zachowaniem, zaburzają poglądy na rozwiązywanie konfliktów i zmniejszają wrażliwość na agresywne zachowanie. Ogromne koszty przemocy domowej ponoszą zarówno jednostki jak i społeczeństwo. Pomoc osobom doświadczającym przemocy rozumiemy jako wspieranie zmian życiowych w kierunku „stawania na własnych nogach”. Najczęściej podejmowane oddziaływania zewnętrzne to: interwencja, schronienie, informacja, edukacja, specjalistyczne poradnictwo, wsparcie emocjonalne, psychoterapia, pomoc socjalna.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym prawem, zapisanym w k.k.:

Art. 207 § 1 k.k. -- znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności os 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu)

Art. 191 §1 k.k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia -- podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu)

Art. 197 § 1 k.k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną, lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (ścigane na wniosek pokrzywdzonego)

Art. 209 § 1 k.k. -- kto uporczywie uchyla się od wykonywania, ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych

potrzeb życiowych – podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ścigane na wniosek pokrzywdzonego)

Art. 6 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, chyba że przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowią inaczej.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.
3. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.
4. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.

Wszystkie działania podejmowane w ramach programu służą bezpośredniemu osiągnięciu celów szczegółowych, odnoszących się do postaw społecznych wobec problemu przemocy, dostępności instytucji świadczących pomoc, form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych

w przemoc. Działania zaplanowane do realizacji mają z jednej strony charakter profilaktyczny i prewencyjny, z drugiej zaś służą zwalczaniu problemu i jego negatywnych konsekwencji.

III PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz.1493 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz.1362 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9 poz. 59 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm)
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz.U. Nr 88 poz. 553 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89 poz. 555 z późn. zm.)
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
8. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.
9. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

IV DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słusze, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą.

W Gminie Rymanów w 2010 roku zamieszkiwało ogółem 15959 osób, w tym 8151 kobiet i 7808 mężczyzn (dane: Referat Spraw Obywatelskich). Z analizy środowisk przeprowadzonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rymanowie wynika, że zdecydowana większość korzystających z pomocy społecznej to rodziny z wieloma problemami. W roku 2010 pomocą GOPS, zarówno finansową jak i w formie pracy socjalnej objętych było 403 rodziny w tym 14 z powodu przemocy domowej. Założono 4 niebieskie karty. Na podstawie analizy wywiadów środowiskowych przeprowadzonych przez pracowników socjalnych w 2010 roku ustalono, że zjawisko przemocy domowej występuje stosunkowo często. Jest ono jednak zatajane przez osoby doznające przemocy lub po prostu bagatelizowane. Rodziny dotknięte przemocą bardzo niechętnie zgadzają się na uruchomienie

procedury „niebieska karta”. Z obserwacji środowiska wynika również, że niepokojąco częstym zjawiskiem jest stosowanie przemocy psychicznej.

Z danych Komisariatu Policji w Rymanowie wynika, że w 2010 roku przeprowadzono 98 interwencji domowych, z czego sporządzonych zostało 34 niebieskie karty. Ponadto wszczęto 4 postępowania przygotowawcze z art. 207 k.k. (3 postępowania zakończone zostały aktem oskarżenia, jedno postępowanie zostało umorzone z powodu braku cech przestępstwa).

Zjawisko przemocy w rodzinie od wielu lat traktowane jest jako poważny problem. Mimo, że w relacjach międzyludzkich przemoc istniała od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważne zaburzenie w funkcjonowaniu rodziny. Zaburzenie to prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, niejednokrotnie nieodwracalnych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Problem przemocy wymaga zatem podjęcia szerokiego, zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V ZASOBY GMINY RYMANÓW W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zasoby instytucjonalne:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rymanowie,
- b) Komisariat Policji w Rymanowie,
- c) Straż Miejska w Rymanowie,
- d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rymanowie,
- e) Punkt Konsultacyjny dla osób z rodzin dysfunkcyjnych w tym z problemem alkoholowym,
- f) Placówki oświatowe,
- g) Placówki ochrony zdrowia,
- h) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.

2. Mocne strony:

- a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- b) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,

- c) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- d) funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób z rodzin dysfunkcyjnych w tym z problemem alkoholowym,

3. Slabe strony:

- a) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- b) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- c) brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).

4. Zagrożenia:

- a) słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych,
- c) bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- d) problemy alkoholowe członków rodzin.

VI KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.
3. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Rymanów.
4. Podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie.
5. Budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie poprzez:
 - a) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętym przemocą,
 - b) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w lokalnym środowisku,
 - c) podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.
6. Kształtowanie postaw społeczności lokalnej wolnych od przemocy:
 - a) działania edukacyjne
 - b) działania informacyjne
7. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8. Dostosowywanie działań programu w zakresie interwencji, informacji, edukacji, budowania systemu i działań zespołu interdyscyplinarnego do projektowanych zmian w przepisach prawnych.

VII WSPÓLPRACA

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie.
2. Sąd Rejonowy w Krośnie.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Dzielnicy z Komisariatu Policji w Rymanowie.
5. Kuratorzy zawodowi i społeczni.
6. Dyrektorzy , pedagodzy i nauczyciele pracujący w szkołach.
7. Poradnia Psychologiczno - pedagogiczna w Miejscu Piastowym.
8. Instytucje i organizacje kościelne.

VIII ZADANIA PROGRAMU

Lp.	Zadanie	Opis zadania	Termin realizacji	Realizator lub koordynator
1	Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego	Zespół będzie się składał z grupy specjalistów reprezentujących instytucje wskazane w uchwalę Rady Miejskiej w Rymanowie w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania	czerwiec 2011	Burmistrz Gminy Rymanów
2	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku • Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie • Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie • Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie • Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym • Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie • Monitorowanie sytuacji rodzin w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy • Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań 	od lipca 2011	<ul style="list-style-type: none"> • Kierownik GOPS • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego

3	Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Kierowanie ofiar przemocy do psychologa oraz terapeuty działających w Punkcie Konsultacyjnym w Rymanowie • Współpraca z instytucjami (typu: ośrodek interwencji kryzysowej, dom samotnej matki, ośrodek dla ofiar przemocy w rodzinie) zajmującymi się ochroną ofiar przemocy w rodzinie z terenu Województwa Podkarpackiego • Określenie sposobu rozwiązania problemu przemocy dotyczącego indywidualnych środowisk • Tworzenie warunków dla rozwoju grupy samopomocowej dla ofiar przemocy w rodzinie • Kierowanie ofiar przemocy w rodzinie do grup wsparcia • Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy 	<p style="text-align: center;">od lipca 2011</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • GKRPA • GOPS • Komisariat Policji
4	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<p>Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieska Karta” i prowadzenia interwencji kryzysowej. W tym celu przeprowadzane będą obok szkoleń resortowych wspólne szkolenia służb</p>	<p style="text-align: center;">od lipca 2011</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • GKRPA • GOPS
5	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno - edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (brozury, ulotki, plakaty itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności • Dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie • Umieszczenie informacji na stronach internetowych UG i GOPS w Rymanowie 	<p style="text-align: center;">od lipca 2011</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • GKRPA • GOPS
6	Działalność Punktu Konsultacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • Praca specjalistów w zakresie diagnozy i pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej • Tworzenie warunków dla rozwoju grup samopomocowych dla ofiar przemocy • Dyżury/spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego 	<p style="text-align: center;">od lipca 2011</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • GKRPA

IX PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Pogłębienie wiedzy w środowisku lokalnym na temat zjawiska przemocy w rodzinie i sposobów radzenia sobie z tym problemem.
2. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz pomagających ofiarom przemocy.
4. Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy w rodzinie.
5. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
6. Zwiększenie skuteczności i dostępności do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

X MONITORING I EWALUACJA

Realizacja działań zawartych w programie będzie miała charakter ciągły i będzie poddawana ewaluacji, która pozwoli na udoskonalenie kierunków zamierzonych działań. Program monitorowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rymanowie.

XI FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Rymanów są:

- a) środki własne gminy,
- b) środki pozyskiwane z innych źródeł, w tym dotacje z budżetu państwa oraz środki unijne.

XII POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Program ma charakter otwarty i „elastyczny” tzn może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom związanym ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno -- ekonomicznymi, rozwojem procesów społecznych i potrzebami w tym zakresie, a także wymogami prawa.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Rymanowie

Henryk Szollik